

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXII. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

vel latro, quandoquidem animas occidunt, immò tollunt fundamentum omnis boni, & Rempublicam multibus replent, qui necessariò religionum diuersitatem sequuntur.

Deinde, plurimis prodest eorum supplicium; multi enim, quos impunitas faciebat torpentes, supplicia proposita excitant, ut cogitent qualis sit hæresis, quam sequuntur, & videant ne fortè vitam præsentem miserè finiant, & ad futuram beatitudinem non perueniant. Itaque & B. Augustinus in epist. 48. testatur, plurimos conuersos esse, postquam leges Imperatorum nõ sinebant hæreticos impunitos, & nos quotidie idem videmus fieri in locis, vbi viget inquisitio.

Denique, hæreticis obstinatis beneficium est, quod de hac vita tollantur; nam quò diutiùs viuunt, eò plures errores excogitant, plures peruertunt, & maiorem sibi damnationem acquirunt.

CAPVT XXII.

Soluuntur obiectiones.

SUPEREST argumenta Lutheri atque aliorum hæreticorum diluere. Argumentum PRIMVM, ab experientia totius Ecclesiæ: *Ecclesia*, inquit Lutherus, *ab initio sui & que huc nullum combusit hæreticum*; ergo non videtur esse voluntas spiritus, ut comburantur.

RESPONDEO, argumentum hoc optimè probat, non sententiam, sed impetiam, vel impudentiam Lutheri; nam cum infiniti propemodum vel combusti, vel aliter necati fuerint, aut id ignorauit Lutherus, & tunc imperitus est, aut non ignorauit, & impudens ac mendax esse conuincitur; nam quod hæretici sint saepe ab Ecclesia combusti, ostendi potest, si adducamus pauca exempla de multis. Priscillianus hæresiarcha cum sociis, à Maximo Christiano Imperatore necatus est, ut S. Hieronymus in libro de viris illustribus testatur, & de Donatistis occisis meminit Optatus lib. 3. contra Parmenianum.

Basilius quidam Magus, ac proinde hæreticus; nam vix vili sunt verè Magi nõ hæretici, Romæ combustus est à Christiano,

stiano, & Catholico populo, vt B. Gregorius testatur lib. 1. Dialogorum, cap. 4.

Rursum alius ~~Basilus auctor hæresis Bogomilorum~~ ab Alexio Comneno Imperatore publicè exultus est, vt scribit Zonaras in vita Alexij.

Tempore etiam B. Bernardi, quòd hæretici ultimo supplicio afficerentur, testatur ipse in Cantica serm. 66. Temporibus Innocentij III. fuerunt aliquando simul exulsi C. LXXX. hæretici Albigenfes, cum antea & verbis, & miraculiseos S. Dominicus conuicisset, & multos eorum socios conuertisset. Scribit rem totam B. Antoninus, 3. parte, tit. 19. cap. 1. §. 4. historix.

Ac vt alios infinitos omittam, Ioannes Hufs, & Hieronymus de Praga in Constantiensi Concilio ab Imperatore Sigismundo exulsi fuerunt.

Responder Lutherus ad hoc vltimum exemplum; Ego de hæreticis loquor, Hufs autem, & Pragensis non fuerunt hæretici. CONTRA. Saltem Priscillianus, & Bogomiles, & Albigenfes fuerunt hæretici. Præterea Ioannes Hufs, & nobis Catholicis, & ipsi Luthero hæreticus fuit; quod nobis, notum est: quod Luthero, probatur; nam Lutherus in lib. cõtra Regem Angliæ asserit impium esse, & blasphemum negare verum panem in Eucharistia cum corpore Domini: & pium, atque Catholicum, negare conuersionem panis in corpus. At Ioannes Hufs vsque ad mortem in contraria sententia fuit, & protestatus est in ea fide se mori, credens firmissimè panis conuersionem in corpus Christi, vt Ioannes Cõchlæus refert lib. 2. de historia Hussitarum, pag. 76.

Argumentum SECUNDVM. Experientia testatur, non profici terroribus. RESPONDEO, experientia est in contrarium; nam Donatistæ, Manichæi, & Albigenfes armis profligati, & extincti sunt. Item Augustinus testatur plurimos conuersos suo tempore ob metum pœnæ, epist. 48.

Argumentum TERTIVM. Ecclesia tolerat Iudæos, cur non hæreticos? Respondeo PRIMO, Iudæi nunquam susceperunt fidem Christianam, hæretici susceperunt. SECUNDO, Iudæi religionem colunt, quam Deus instituit saltem pro tempore, hæretici eam, quam Diabolus inuenit. TERTIO, secta Iudæorum Ecclesiæ utilis est, quia corum libri sunt pro-

prophetiæ nostrarum rerum, & eorum carimonix figuræ nostrorum mysteriorum, & hinc probamus Gentilibus nos non finxisse hæc vaticinia, quandoquidem seruantur à nostris inimicis; deniq; Iudæi non conantur peruertere Christianos, vt plurimum, sicut faciunt heretici. Vide Concilium Toletanum IV. can. 55. & 56. & Augustinum in Psal. 59. Item Bernardum in epist. 322. ad Spirenses, & 323. ad Episcopum Moguntinum.

Argumentum QUARTVM, ex Isaia 2. *Constabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces.* RESPONDEO, non est ad propositum; nam vt B. Hieronymus exponit, describit Propheta tempus aduentus Messie, ac dicit futurum tempus altissimæ pacis, ita vt homines conuertant instrumenta militiæ in instrumenta agriculturæ, & nõ exerceantur vltra, id est, in longum tempus ad prælium; hoc autem tempus impletum est in Christi natiuitate; nunquam enim fuit tam generalis, & tam diuturna pax in toto orbe, quàm tẽpore Augusti. DEINDE, si verum est nunquam futura in Ecclesia bella, vt Lutherus ex hoc loco deducit, manifestum erit apud Lutheranos nõ esse Ecclesiam, qui & inter se, & contra Catholicos grauissima bella mouerunt, quale fuit illud contra Carolum V. in quo captus fuit Dux Saxonix & Langrauius.

Argumentum QUINTVM, ex Isaia II. *Non occident, & nõ nocebunt in omni monte sancto meo.* RESPONDEO, argumentum est contra ipsum Lutherum; nam nõ dicit Propheta quod Catholici non occident hæreticos, sed potius contra, quod hæretici non occident, & non nocebunt Catholicis; loquitur enim Propheta de leonibus, & vrsis, & serpentibus, regulis, aliisque venenatis bestiis, de quibus dixerat: *Et deletabitur infans ab ubere super foramsne aspidis, & in caverna reguli mittet manum suam, &c.* His autem bestiis Diabolus, & hæretici eius ministri significantur, vt Hieronymus, & Cyrillus exponunt, ac dicit, quod non occident, neq; nocebunt in omni Ecclesia; tamen re vera non nocent, sed eam exercent, & in sapientia, ac patientia proficere faciunt.

Argumentum SEXTVM. Matt. 18. Dominus constituit, vt hæretici haberentur pro Ethnicis & Publicanis, non vt comburerentur. Et Paulus ad Tit. 3. iubet hæreticum vitari, non

KKkk 5 occidi,

occidi, ergo non licet eos occidere. **RESPONDEO**, Christum quidem, & Paulum hoc loco non præcepisse, sed nec prohibuisse, ut comburerentur hæretici: ac proinde nihil ex hoc loco deduci. & hæc est solutio, qua ipse etiam Lutherus uti consuevit; nam in lib. 2. contra Carolstadium, obicienti Carolstadio, cur vocaret Sacramenta, quæ Christus non præceperat sic vocari; respondit Lutherus, & quare tu prohibes ea vocari Sacramenta, quæ Christus non prohibuit vocari; præterea Christus & Paulus nusquam iubet adulteros, & fallarios occidi, suspendi fures, comburi latrones, & tamen id fieri, & rectè fieri, neque Lutherus negare auderet.

Argumentum SEPTIMUM. B. Martinus apud Sulpitium lib. 2. sacrae historiae, circa finem, vehementer redarguit **Maecium, & Ithacium** Episcopos, qui procurabant mortem Priscilliani hæretici apud Imperatorem; eosdem etiam tanquam ingentis criminis reos propter eandem causam ibidem Sulpitius accusat.

RESPONDEO, duabus de causis merito accusari illos Episcopos. **PRIMO**, quia causam Ecclesiasticam ad Imperatorem deferebant; nam Priscillianus accusatus apud Concilium, prouocauit à Concilio ad Imperatorem, & hoc Episcopi permiserunt, & de hac re ait B. Martinus, nouum, & inauditum nefas est, ut causam Ecclesiae iudex seculi iudicaret. **SACUNDO**, quia Episcopi illi assumpserunt officium accusatoris in causa sanguinis; etsi enim Episcoporum est hæreticos excommunicare, & relinquere iudici seculari, & hortari etiam iudices, ut munere suo fungantur, non tamen decet Episcopum accusatorem agere. Quod autem Sulpitius putauerit iuste Priscillianum occisum cum sociis, patet ex illis verbis eius: *Hoc modo, inquit, homines luce indignissimi pessimo exemplo necati sunt.*

Argumentum OCTAVVM. **I. COR. II.** *Oportet hæreses esse, & qui probati sunt, manifesti fiant,* ergo non debent extirpari. **RESPONDEO**, sensus illius sententiæ est, posita nequitia Diaboli, qui semper hæreses seminat, & natura hominum corrupta, atque ad malum propensa, & postremò diuina permissione, necesse est in mundo hæreses inueniri, sicut dicimus oportet in horto esse aliquas malas herbas. & sicut Dominus ait: *Necesse est ut veniant scandala,* Matth. 18. Itaque non iu-
ber

bet Apostolus vt hæreses seminemus, vel vt eas pro viribus non extirpemus, sed solum prædicit id quod semper in mundo erit: sicut scandala tollere, & malas herbas de horto extirpare iustissimè conamur, licet sciamus nunquam omnia scandala tollenda.

Argumentum NONVM, Luc. II. Discipulis cupientibus comburere Samaritas, Dominus ait: *Nescitis cuius spiritus estis.* RESPONDEO, Primò latissima differentia est inter Samaritas illos, & hæreticos; illi enim nunquam promiserant se Christi religionem seruaturos, sed tunc primùm eis offerbatur, & ideo compellendi non erant; at hæretici promiserunt, professiq; sunt se Christi fidem seruaturos, ideo meritò compelluntur. Deinde Iacobus & Ioannes non tam zelo salutis animarum, quàm amore vindictæ cupiebant Samaritas comburi, & ideo meritò arguuntur. Ecclesia verò zelo salutis animarum, quas hæretici peruertunt, eos persequitur, quo zelo ipse Christus bis flagello eiecit ex templo vendentes oues & boues: *Et mensas nummulariorum subuertit.* Ioan. 2. & Matt. 21. Petrus occidit Ananiam & Saphiram, Act. 5. Paulus tradidit fornicarium *Satana in interitum carnis.* 1. Cor. 5. vt omittam Mosem, Phinees, Heliam, Mathathiam, & alios, qui zelo Dei plurimos occiderunt.

Argumentum DECIMUM, Matt. 13. *Sinite & itaq; crescere & ad messem.* Hic apertè Dominus de hæreticis loquitur, & prohibet eos occidi, vt Chrysostomus hunc locum exponens ait, vt etiam Cyprianus lib. 3. epist. 3. ad Maximum, & Urbanū, vbi de hac parabola loquens dicit, soli Domino concessum esse, vel fictilia vasa confringere, vel zizania euellere.

RESPONDEO, nomine zizaniarum nō intelliguntur soli hæretici, sed omnes homines mali, vt patet ex ipsa Domini explicatione, ait enim: *Bonū semen, filij sunt regni, zizania filij nequam.* Et infra: *Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione seculi: Mitter filius hominis Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in carcerum ignis.* Cū autem prohibet Dominus extirpari malos, non prohibet ne iste, aut ille occidatur, sed prohibet ne boni conentur omnes malos vbique extirpare, & nullum omnino permittere id enim fieri non posset sine ingenti clade bono-

bonorum, & hoc est quod Dominus ait, ne fortè cum eis eradicetis simul & triticum. Itaque parabola generalis est, & solùm docet nunquam futurum ante mudi consummationem, vt omnes mali eradicentur.

Cum autem in particulari quæstio est vel de hæreticis, vel de furibus, vel de aliis malis; An sint extirpandi; semper cõsiderandum est, iuxta rationem Domini, an id possit fieri sine detrimento bonorum; & si quidem potest fieri, sunt procul dubio extirpandi: si autè non possunt, quia vel non sunt factis noti, & periculũ est ne plectantur innocentes pro nocentibus; vel sunt fortiores nobis, & periculum est ne si eos bello aggrediamur, plures ex nobis cadant, quàm ex illis, tunc quiescendum est. Ita respondet Augustinus lib. 3. contra epist. Parmen. cap. 2. hunc locum explicans sibi à Donatistis obiectum. Neque aliud Chrysostomus docet, vt patet ex his verbis: Dominus, inquit, prohibet euelli zizania, ne fortè simul cum zizaniis herbam etiam tritici euellant; nam si tunc trucidarentur hæretici, atrox, & irreconciliabile bellum orbi inferretur. Porro Cyprianus non de hæreticis, sed de malis Christianis in ea epistola hanc parabolam intelligit, nec tamen prohibet occidi scelestos, sed dicit solius Domini esse discernere malos à bonis, & frumenta à zizaniis omnino purgare.

Argumentum Vndecimum. Ioan. 6. cum multi ex discipulis recessissent, Dominus ait: *Vultis & vos abire?* Ergo sic etiam Ecclesia facere debet.

RESPONDEO, negatur consequentia. PRIMO, quia illi non obligauerant se ad manendum, sicut hæretici se per Baptismũ obligauerunt. SECUNDO, quia decebat vt Christus, qui venerat iudicari non iudicare, non per se suas iniurias vlcisceretur, sed eas vindicandas filiis suis spiritualibus relinqueret, cuius rei figuram habemus in Dauid, qui quouique vixit, nunquam occidi voluit Semei, qui sibi maledixerat, sed tamen in morte præcepit Salomoni, vt ipse peccatum illud non relinqueret inultum, 3. Reg. 2.

Argumentum Duodecimum. Fides est donum Dei, nemo igitur ad eam compelli potest. RESPONDEO, sic eam esse donũ Dei, vt etiam sit actus liberi arbitrij, alioqui etiam castitas, & ceteræ virtutes sunt dona Dei, & tamen rectè puniuntur

niuntur adulteri, homicidæ, latrones, & coguntur castè, ac iustè viuere. Sapientia quoque est donum Dei, & tamen scriptum est Prouer. 29. virga, & correptio tribuunt sapientiam. Denique fides est donum Dei, sed Deus hoc donum conseruat variis modis, quorum vnus correptio est.

ARGUMÉNTUM DECIMUM TERTIUM. Dominus attribuit Ecclesiæ gladium spiritus, quod est verbum Dei, non autem gladium ferri, immò Petro volenti gladio ferreo ipsum defendere, ait: *Mitte gladium tuum in Vaginam*, Ioan. 18.

RESPONDEO, Ecclesia sicut habet Principes Ecclesiasticos, & seculares, qui sunt quasi duo Ecclesiæ brachia, ita duos habet gladios, spiritualem, & materialem, & ideo quando manus dextera gladio spirituali non potuit hæreticum conuertere, inuocat auxilium brachij sinistri, vt gladio ferreo hæreticos coërceat. & hoc fortasse significauit Dominus, cum prohibuit Petrum, qui erat futurus Princeps Ecclesiasticorum, vt gladio ferreo.

S. BERNARDVS lib. 4. de consideratione: *Quid, inquit, tu dennò & surpare gladium tentas, quem semel iussus es ponere in Vaginam? quem tamen qui tuum negant, non satis mihi videntur attendere Verbum Domini, dicentis sic; Conuerte gladium tuum in Vaginam, tuus ergo & ipse, tuo forsitan nutu, & si non tua manu euaginandus, alioquin si nullo modo ad te pertineret & is, dicentibus Apostolis; Ecce duo gladij hinc, non respondisset Dominus, satis est, sed nimis est; Vterq; ergo Ecclesia & spiritualis scilicet gladius, & materialis, sed is quidē pro Ecclesia, ille verò & ab Ecclesia exercendus est: ille sacerdotis, is militis manu, sed sanè ad nutum sacerdotis, & iussum Imperatoris. Hæc ille. Posset tamen breuius dici, solum prohibuisse Dominum usum gladij priuata auctoritate; tunc enim Petrus nondum Pontifex, sed discipulus erat.*

ARGUMENTUM DECIMUM QUARTUM. Ecclesia nō parcat hæreticis nisi semel, Apostolus autem ad Tit. 3. iubet, vt bis ad minimum hæreticis parcatur.

RESPONDEO, etsi nunc tam Latini, quàm Græci codices constanter habeant: *Post Vnam & alterâ correptionem*. Tamen olim in Græcis & in Latinis penè omnibus, non habebatur, nisi: *Post Vnam correptionē deuita*. vt patet ex *Hebræo* li. 3. cap. 3. *Fertur* de præscript. *Cyprian*. lib. 3. ad Quirinum, cap. 78.

cap. 78. Ambrosio & Hieronymo in hunc locum Apostoli. Itaq; incertum est quæ sit vera lectio. Dico præterea, Apostolum non loqui de venia danda hæretico conuerso, sed de admonitione, quæ præmittitur antequam hæreticus excommunicetur per sententiam iudicis. hoc autem Ecclesia seruat non solum in hæreticis, sed etiam in omnibus aliis, quos excommunicat, semper enim duas admonitiones vt minimum præmittit.

Argumentum DECIMUM QUINTUM. Hæretici sunt extra Ecclesiam: At nihil ad nos de iis, qui foris sunt, 1. Cor. 6. RESPONDEO, sunt extra Ecclesiam, sed cum debito atque obligatione manendi intus, & ideo cogi possunt vt redeant, sicut cogimus oues, quando de grege fugerunt.

Argumentum DECIMUM SEXTUM. Contra mansuetudinem Ecclesiæ esse videtur velle mortem hæreticorum.

Respondeo PRIMO, non est contra mansuetudinem Ecclesiæ, quia tenetur misereri filiorum suorum, & tunc verè immitis & crudelis esset, si mallet parcere lupis, quàm ouibus. SECUNDO, quia Ecclesia experta est omnes alias rationes, antequam ad vltimum supplicium inferendum adduci posset; nam initio, vt supra diximus, solum excommunicabat, deinde videns hoc non sufficere addidit pœnam pecuniariam, tum amissionem omnium bonorum, postea exiliũ, tandem huc deuenit, vt satis patet ex variis legibus antiquorum Imperatorum, in C. tit. de hæreticis.

Argumentum DECIMUM SEPTIMUM. Fides est libera. RESPONDEO, liberum duobus modis accipitur. VNO modo ab obligatione, quomodo dicimus liberũ est vouere castitatem, intrare religionem, & non est liberum frangere votum, egredi religionẽ, & hoc modo fides in iis, qui eam nunquam receperunt, libera est ab obligatione humani iuris, sed non diuini, & ideo homines non cogunt, Deus tamẽ punit. at in iis, qui eam in Baptismo professi sunt, non est libera ab obligatione nec iuris diuini, nec humani, & ideo cogunt homines, vt ea seruetur. ALTERO modo sumitur liberum, vt distinguitur contra necessarium, & hoc modo liberum est non credere, sicut liberum est alia peccata committere, sed hæc libertas non impedit, quin homines malè agentes puniantur, immò potius exigit vt puniantur, nam si liberum est
cre

credere, & non credere, ergo potuit credere & manere in Ecclesia, sicut debuit; & quia non fecit, meritò punitur. ita respondet S. Augustinus in epist. 50. ad Bonifacium, & li. 2. contra epistolam Gaudentij, cap. II. *Datum est homini, inquit, liberum arbitrium, sed ut si esset male faciens, fieret mala patiens.*

Argumentum DECIMUM OCTAVVM. Nunquam Apostoli brachium seculare contra hereticos inuocauerunt. **RESPONDET** S. Augustinus in epist. 50. & alibi, Apostolos id nō fecisse, quia nullus tunc erat Christianus Princeps, quem inuocarent. tunc enim implebatur illud Psal. 2. *Asiterunt Reges terra, & Principes cōuenerunt in unum aduersum Dominum, & aduersus Christum eius.* At postquā tempore Constantini cœpit illud impleri, quod sequitur in eodem Psalmo: *Et nunc reges intelligite, erudimini, qui iudicatis terram, seruite Domino in timore.* Mox Ecclesia auxilium secularis brachij implorauit.

Finis quintæ Controuersie generalis.

Laus DEO, Virginiq̄ue Matri MARIAE.

